

Nr 810

Av herr Larsson i Luttra m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 50, angående anslag för budgetåret 1965/66 till bidrag till folkbibliotek.

(Lika lydande med motion nr 685 i Första kammaren)

Spridningen av kulturprodukterna är en primär förutsättning för att demokratiska förhållanden skall kunna förverkligas även på kulturområdet. Den fria tillgången till böcker, sådan den realiseras i biblioteket, är en medborgerlig rättighet av samma slag som tillgången på fri undervisning. I själva verket är biblioteket en hörnsten i utbildningssamhället och ett självklart komplement till skola och undervisningsanstalter. Bibliotekets betydelse för den som slutat skolan, för vuxenutbildningen och folkbildningen i deras olika former är alltmer markerad. Dess roll, när det gäller att skapa rättvisa på utbildningsområdet och innehåll åt den ökade fritiden, får inte underskattas.

En kulturell demokrati utan rättvis fördelning av tillfällena till utbildning eller konstupplevelser är inte tänkbar. Den aktuella situationen i vårt land åskådliggöres i en nyutkommen bok av professor Gunnar Boalt, "Masskommunikation", där i kapitlet om bokläsningen genomgående lägre bokintresse rapporteras för lantborna än för stadsborna. Detta anses så självklart, att förklaringen — lantbornas sämre försörjning med bokläsning och bibliotek — inte ens nämns i boken.

Mot denna bakgrund framstår det som särskilt nödvändigt att satsa på landsbygdens bibliotek. Kungl. Maj:t har i proposition nr 50 föreslagit, att de nuvarande bidragen till folkbiblioteken skall avlösas från och med den 1 januari 1966. Till grund för förslaget ligger ingen närmare analys av de praktiska följder, som ändring av bidragsgivningen kan få. En sådan analys skulle med stor sannolikhet ha visat, att de nuvarande bidragens stimulationskraft är otillräcklig och att andra åtgärder behövs, om garantier skall kunna skapas för en tillfredsställande spridning av kulturprodukterna inte endast inom tätorterna. I propositionen föreslås att statliga stöd skall lämnas till utvecklingsarbete på biblioteksområdet. Sådan verksamhet avses komma att organiseras i ett antal kommunala enheter i landet. I första hand avses stöd för organiserande av biblioteksverksamheten inom kommunblocken. Av propositionen framgår icke hur många områden som kan beröras av stödåtgärderna. Ett block med 10 000 invånare kan enligt propositionen i dag genomsnittligt beräknas ha en bibliotekskostnad av 90 000

kronor per år. När det gäller rena landsbygdskommuner är kostnaden avsevärt lägre. Vid fullgod standard kan kostnaden enligt propositionen beräknas till 250 000 kronor per år. Även om man utgår från att blocket svarar för hälften av de årliga upprustningskostnaderna, blir det behövliga statliga utvecklingsbidraget i det anförda exemplet 80 000 kronor. Om stödet skall vara effektivt, kan alltså sannolikt endast 15—20 områden komma i fråga under budgetåret 1965/66. Då antalet kommunblock uppgår till ca 280 är det uppenbart, att det statliga stödet får mycket begränsad omfattning. Då stödet självfallet måste ges under en följd av år, om ett kommunblock skall vara villigt att åta sig de väsentligt ökade kostnader, som kan förutses bli följden, är det inte troligt, att utvecklingen på biblioteksområdet kan hålla jämna steg med utvecklingen på utbildningsområdet. Åtgärder med snabbare verkan måste vidtagas. En utredning — som även beaktar förhållandena i våra nordiska grannländer — kan ge riktlinjer för framtida lösningar.

I avvaktan på att en sådan utredning göres, är det viktigt, att läget för landsbygdsbibliotekens del inte försämras. De nuvarande bidragen bör alltså bibehållas tills vidare. Som en kompletterande åtgärd bör å andra sidan de föreslagna utvecklingsbidragen komma till stånd. Den punktvisa upprustning, som genom dem kan åstadkommas, kan givetvis för de områden det gäller bli av stor betydelse. Då blocksamarbetet emellertid i många trakter ännu befinner sig på ett förberedande stadium, är det nödvändigt, att också biblioteksverksamhet inom de nuvarande kommunernas ram kan få del av utvecklingsbidrag. En upprustning av de nuvarande kommunala biblioteken, som siktar på ökat bokbestånd, bättre lokaler och mer öppet-hållande, kommer även det framtida kommunblocksbiblioteket eller storkommunbiblioteket till godo. För att möjliggöra denna breddning av utvecklingsbidragens användningsområde föreslår vi, att det belopp som ställes till förfogande för utvecklingsåtgärder m. m. utökas med 2 miljoner kronor. Vi räknar med att därigenom ytterligare 5—10 bibliotek per län skulle få möjlighet till ökade resurser.

Med hänvisning till det ovan anförda hemställas,

att riksdagen måtte besluta

att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om utredning och förslag rörande folkbildningsbibliotekens framtida organisation,

att bibehålla de nuvarande bidragen till folkbiblioteken i avvaktan på resultatet av ovan nämnda utredning och avslå propositionen nr 50 såvitt gäller förslaget om avlösning av det statliga bidraget till folkbibliotek,

att uppräknas anslaget för utvecklingsåtgärder m. m. vid folkbiblioteken utöver vad Kungl. Maj:t föreslagit med

2 000 000 kronor och således till *Bidrag till folkbibliotek* för budgetåret 1965/66 under åttonde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 13 510 000 kronor.

Stockholm den 1 april 1965

Gunnar Larsson
i Luttra

Torsten Gustafsson
i Stenkyrka

David Gomér

Sven Johansson
i Skärstad

Gustaf Svensson
i Vä